

RAPORT FINAL / Monitorizarea alegerilor locale noi din 14 mai 2017

**COMISIA DE LA VENETIA –
OPINIE COMUNĂ PENTRU
REPUBLICA MOLDOVA CU PRIVIRE
LA PROIECTELE DE LEGI PENTRU
MODIFICAREA ȘI COMPLETAREA
UNOR ACTE LEGISLATIVE**

**Experți internaționali:
Ajustările minore ale
actualului sistem electoral
pot corecta principalele
dezavantaje ale acestuia, iar
o reformă radicală a
sistemului electoral ar avea
un impact profund asupra
vieții politice și**

consolidării democrației în Moldova

La Chișinău a avut loc astăzi, 23 mai 2017, Conferința Internațională „Opțiuni și rațiuni în reformarea sistemului electoral din Republica Moldova.

Experiențe

internationale comparate”, organizată de Asociația Promo-LEX, care a adunat experți din Marea Britanie, Lituania, Georgia, Ucraina, Belarus, Armenia, Norvegia și România. Evenimentul a avut ca scop să contribuie la dezbaterile privind oportunitatea modificării sistemului electoral din Republica Moldova, prin analiza comparativă a impactului diferitor sisteme electorale aplicate în diferite contexte sociale, politice, culturale, etc.

În cadrul conferinței a fost prezentat studiul **„Proiectarea sistemului electoral în Republica Moldova”**, realizat de experții internaționali Mette Bakken, Norvegia și Adrian Sorescu, România (vedeți prezentarea [aici](#)). Autorii studiului au încercat să răspundă la principala întrebare ce domină viața publică de la Chișinău în ultimele trei luni: *”În ce măsură modificarea sistemului electoral poate fi o soluție la nemulțumirea populației sau dacă ea poate îmbunătăți clasa politică și, dacă da, care sistem electoral ar aduce cele mai multe avantaje și cele mai puține dezavantaje?”*

În context, studiul a analizat argumentele pro și contra fiecărui sistem electoral: sistemul majoritar într-un singur tur de scrutin și sistemul mixt paralel (proiecte aflate în discuții în parlament), dar și sistemul electoral prin reprezentare proporțională în circumscripții regionale și sistemul mixt proporțional (cu compensare). Mai multe detalii cu referință la aceste sisteme electorale, inclusiv simularea rezultatelor alegerilor parlamentare din 2014 în baza acestora, găsiți în paginile 56-66 ale [Studiului](#).

În concluziile studiului, experții Mette Bakken și Adrian Sorescu afirmă că, deși sistemul electoral actual are și dezavantaje, modificările majore în structura acestuia pot avea un impact profund asupra vieții politice și consolidării democrației. În Moldova, nu este clar care ar fi rezultatul unei reforme radicale pentru trecerea de la un sistem electoral la altul. În acest sens, experții au formulat următoarele recomandări:

- **Adoptarea unui sistem electoral proporțional cu liste deschise**, în care partidele ar propune o listă prioritară de candidați, iar alegătorii ar avea un impact real asupra ordinii candidaților și, astfel, ar influența efectiv alegerea deputaților în parlament.
- Ar trebui să fie **institute circumscripțiile electorale plurinomiale**. Instituirea circumscripțiilor electorale ar trebui să ia în considerare structurile administrative existente.
- **Pragul electoral** pentru partidele politice individuale ar trebui să fie **reduc la 3–4%**. În conformitate cu uzanțele din Moldova, este posibil de utilizat un prag incremental pentru blocurile electorale.
- **Pragul legal pentru candidații independenți ar trebui desființat**. În locul lui ar trebui să fie aplicat un prag natural, determinat de alte caracteristici matematice ale sistemului electoral (formula electorală, mărimea circumscripției).

- În cazul adoptării unui sistem electoral proporțional cu liste deschise la nivel regional, **ar trebui examinată posibilitatea introducerii unui sistem cu două niveluri pentru a garanta proporționalitatea rezultatelor la nivel național.**
- **Eforturile reformei electorale, inclusiv ajustările în sistemul actual cu reprezentare proporțională, trebuie să acorde atenție modului în care schimbările ar putea influența cota de gen de 40%, introdusă recent.**
- În cazul în care Moldova își va schimba sistemul de alegere a reprezentanților în Parlament, **problema reprezentării minorităților va trebui să fie monitorizată cu atenție.**
- În cazul în care reforma electorală va implica împărțirea țării în circumscripții electorale, o soluție pentru Moldova ar fi înființarea circumscripțiilor electorale separate pentru cetățenii aflați în străinătate.
- În cazul în care reforma electorală va implica împărțirea țării în circumscripții electorale, iar regiunea Transnistreană rămâne sub controlul efectiv al autorităților locale, **decidenții politici ar trebui să examineze posibilitatea ca Parlamentul Republicii Moldova să funcționeze cu mandate vacante.**

Întregul Studiu „Proiectarea sistemului electoral în Republica Moldova”, realizat de experții internaționali Mette Bakken, Norvegia și Adrian Sorescu, România, poate fi descărcat de pe pagina promolex.md.

Pentru a putea vedea toate prezentările experților internaționali și discuțiile de la Conferința internațională „Opțiuni și rațiuni în reformarea sistemului electoral din Republica Moldova. Experiențe internaționale comparate”, urmăriți înregistrarea evenimentului pe platforma privesc.eu: <http://bit.ly/2q7oXQ1>.

Studiu – Proiectarea sistemului electoral în Republica Moldova

Studiu Calificarea și investigarea infracțiunilor și contravențiilor cu specific electoral și de finanțare politică

**RAPORT nr.1 – Misiunea de
observare a alegerilor locale
noi din 14 mai 2017**

Majoritatea parlamentară modifică sistemul electoral cu încălcarea legii și a regulilor elementare de bun simț, subminând democrația

Suntem consternați de acțiunile întreprinse astăzi de deputații fracțiunilor parlamentare PD, PSRM și PPEM. Aceasta a susținut includerea în agenda suplimentară a ședinței Parlamentului de astăzi a două proiecte, ce introduc modificări cruciale în sistemul electoral. Astfel, pe agenda ședinței Parlamentului au fost introduse pentru a fi votate în lectura întâi proiectul de lege nr. 60/2017, promovat de Partidului Democrat, și proiectul nr. 123/2017, promovat de Partidul Socialiștilor. Proiectul nr. 60 propune alegerea celor 101 deputați în circumscripții uninominale (sistemul uninominal), iar proiectul nr. 123 prevede introducerea

sistemului mixt (50% pe liste de partid și 50% potrivit sistemului uninominal). Ambele proiecte de lege au fost votate în prima lectură și s-a declarat comasarea acestora, proiectul PSRM privind sistemul mixt fiind luat drept bază.

Niciunul din proiecte nu figura pe agenda Parlamentului publicată ieri, 4 mai. Niciunul din proiecte nu este însoțit de avizele Guvernului sau avizele comisiilor parlamentare – cerințe obligatorii impuse de lege. După luarea deciziei cu privire la introducerea proiectelor în ordinea de zi, Președintele Parlamentului a oferit o oră Comisiei juridice, numiri și imunități pentru a analiza proiectul nr. 123. Avizul Guvernului lipsește la ambele proiecte.

Supunerea acestor proiecte votului în prima lectură astăzi are loc în ajunul vizitei în Republica Moldova a reprezentanților Comisiei de la Veneția. Săptămâna viitoare, aceștia urmează să vină la Chișinău pentru a elabora o opinie pe marginea celor două proiecte, opinie care a fost solicitată chiar de către Președintele Parlamentului și de fostul Președinte al Partidului Socialiștilor. **După adoptarea proiectelor în prima lectură, acestea nu mai pot fi modificate conceptual, chiar dacă aceste modificări sunt recomandate de către Comisia de la Veneția.**

Sondajele de opinie independente confirmă lipsa de susținere populară a inițiativei de schimbare a sistemului electoral, sistemul electoral actual fiind preferat de majoritatea persoanelor, în pofida unei propagande masive pentru schimbarea acestuia. Anterior, mai multe organizații ale societății civile au solicitat renunțarea la inițiativele de modificare a sistemului electoral. Schimbarea sistemului electoral este o lovitură pentru statul de drept și un regres semnificativ privitor la angajamentele asumate de Republica Moldova față de Consiliul Europei.

Graba cu care au fost introduse în agenda ședinței Parlamentului cele două proiecte, care modifică radical modul

de guvernare a țării, denotă doar un lucru: acestea urmăresc promovarea intereselor politice cu orice preț, chiar dacă aceasta înseamnă încălcarea legii, a democrației și a bunului simț.

Solicităm:

a. Parlamentului, să respecte legislația și bunul simț și să se oprească din promovarea intereselor unor grupuri sau partide și să acționeze în interes public, conform normelor democratice.

b. Partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova, să condamne vehement acțiunile de mai sus și să înceteze orice susținere a inițiativelor actualei guvernări, dacă Parlamentul va adopta unul din cele două proiecte de legi.

Semnături:

1. Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT)
2. A.O. Comunitatea "WatchDog.MD"
3. Asociația Presei Independente (API)
4. Asociația pentru Politică Externă (APE)
5. Centrul de analiză și prevenire a corupției (CAPC)
6. Centrul de Investigatii Jurnalistice (CIJ)
7. Centrul de Politici și Reforme (CPR)
8. Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM)
9. Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)
10. Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI)
11. IDIS "Viitorul"
12. Institutul de Politici Publice (IPP)
13. Promo-LEX
14. Transparency International – Moldova
15. Avocata Veronica Mihailov-Moraru
16. Avocatul Eduard Digore

RAPORT Finanțarea partidelor politice în Republica Moldova Retrospectiva anului 2016

Raport – Dreptul de a nu fi supus torturii și relelor tratamente

Raport – Dreptul la libertate și la siguranță în Republica Moldova

RAPORT

DREPTUL LA LIBERTATEA ȘI
SIGURANȚA PERSOANEI ÎN
REPUBLICA MOLDOVA

RETROSPECTIVA ANULUI 2016

CHIȘINĂU - 2017

REPORT

THE RIGHT TO FREEDOM AND
SECURITY OF PERSON IN THE
REPUBLIC OF MOLDOVA

RETROSPECTIVE OF 2016

CHIȘINĂU - 2017